

Васильчишин О. Б.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри безпеки
та правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національний
університет, м. Тернопіль

УДК 336.713:343.72
DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc250925.10>

ФІНАНСОВІ ЗЛОЧИНИ У БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

На сьогодні в Україні посилюються такі криміногенні явища, як тінізація та монополізація економіки, легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима тощо. Звідси формується загрозлива ситуація у фінансовій сфері країни, де останніми роками збільшилася кількість протиправних діянь, які призводять до ненадходження до бюджету країни значних коштів, підриву довіри споживачів до банківської системи, підвищення безпекових вимог до банківських інституцій, що загалом впливає на забезпечення належного рівня національній безпеці України [1, с.127] особливо в період збройної агресії російської федерації.

Також, в реаліях відтоку капіталу із переміщенням осіб, які постраждали від збройної агресії й виїхали за кордон, банки України діють в умовах підвищеної ризикованості ринкового середовища, що ставить відповідні вимоги до забезпечення та підтримки їх фінансової стійкості, вибору раціонального варіанта розміщення ресурсів, оцінки та контролю своєї діяльності [2, с.43]. Також, стратегія європейської інтеграції України спирається на об'єктивні передумови та сучасні глобалізаційні процеси з їх перевагами та загрозами. Це обумовлює необхідність вироблення ефективних напрямків її реалізації [3, с.19].

Зауважимо, що У 2024 році спостерігалось зменшення кількості незаконних дій та шахрайських операцій з використанням платіжних карток, за якими були понесені збитки. Цей показник порівняно з 2023 роком знизився на 2 тис. операцій (або на 1%) – до 270 тис. операцій. Відповідно на один мільйон видаткових операцій із платіжними картками припадала 31 шахрайська операція. Відносна кількість шахрайських операцій зменшилася ще суттєвіше – на 8%, якщо порівнювати з 2023 роком, завдяки зростанню загальної кількості видаткових операцій. Про це свідчать результати аналізу отриманих за 2024 рік статистичних даних щодо збитків надавачів платіжних послуг, їх клієнтів та торговців [4].

Зокрема, у січні-квітні 2025 Національна поліція України ініціювала 225 досудових розслідувань щодо незаконних дій з документами на переказ, платіжними

картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, вручила 213 підозр та передала 170 обвинувальних актів. Бюро економічної безпеки для якого вид цих злочинів є профільним відкрило всього 12 кримінальних проваджень, вручило 2 підозри, та звернувся з двома клопотаннями про звільнення від кримінальної відповідальності до суду. Хоча цей вид фінансового злочину не є досить поширеним, проте, очевидно, що банки та інші фінансові установи потребують ефективної системи, яка б справлялась із виявленням підробки та несанкціонованого доступу до фінансів. Фактично від таких дій страждає нормальне функціонування банківської системи та особисті фінансові інтереси потерпілих.

Як бачимо, правоохоронна система активно залучена до розслідувань фінансових злочинів, які загалом мають важливий вплив на економічну стабільність та рівень довіри від міжнародних партнерів, і боротьба з такими злочинами під час війни має бути максимально ефективною. У той же час важливо зберігати розумний баланс, без тиску на добросовісний бізнес, зокрема, через нібито ухилення від сплати податків. Адже саме бізнес грає важливу роль у наповненні державного бюджету, і, на жаль, крім боротьби із зовнішнім ворогом, часто стикається із внутрішнім – у вигляді правоохоронців та сфабрикованих справ.

В умовах воєнної агресії банківська система держави, на яку спрямована дана агресія особливу увагу повинна спрямовувати на забезпечення безпеки від кіберзагроз для банків та їхніх клієнтів акцентуючи на таких аспектах, як:

- ❑ адаптивність банківського сектора до новітніх кіберзагроз;
- ❑ посилення відповідальності банків, у тому числі й фінансової, перед регулятором;
- ❑ віддалена робота банківських фахівців, що породжує зростання ризиків людського фактора;
- ❑ швидке оновлення шкідливого програмного забезпечення.

Варто врахувати, що жодна банківська установа в банківському секторі України не зацікавлена в поширенні інформації про кібератаку, якої вона зазнала. Причиною такої закритості є насамперед загроза підвищення репутаційних ризиків, оскільки така інформація, навіть у разі відбиття кібератаки, може призвести до відтоку клієнтів, які, мислячи за принципом "диму без вогню не буває", будуть забирати депозити, знижуючи ліквідність банку. Ще одним фактором небажання банків поширювати подібну інформацію є те, що така інформація приверне увагу інших зловмисників, які, маючи досвід і необхідні інструменти, можуть пройти через встановлені патчі і знову здійснити успішну кібератаку на інфраструктуру банку.

Отже, банківські установи та регулятор банківської системи України на постійній основі зобов'язані вживати превентивних заходів щодо можливих фінансових злочинів задля забезпечення належного рівня національної безпеки держави.

Список використаних джерел

1. Васильчишин О.Б. Фінансові злочини у фіскальній сфері як загроза економічній безпеці України. Світ фінансів, 2021. № 1(66). С. 124–137. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1422/1428>.
2. Васильчишин О.Б. Злиття та поглинання в банківській системі України. ScienceRise. – 2015. – № 6(3). – С. 43–50.
3. Васильчишин О., Титор В., Цар А. Імплементация зарубіжного досвіду щодо розслідування фінансових злочинів. Економічний аналіз. 2020. №30. с.17-23.
4. Кількість випадків шахрайства з картками знизилася, збитки за ними – зросли. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kilkist-vipadkiv-shahraystva-z-kartkami-znizilasya-zbitki-za-nimi-zrosli>.

Волошин В. С.,

УДК 004.9

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри комп'ютерних
технологій та економічної кібернетики,
Національний університет водного господарства
та природокористування, м. Рівне

Гарват К. О.,

здобувач першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти,
Національний університет водного господарства
та природокористування, м. Рівне

ВЕБПЛАТФОРМИ КРАУДФАНДИНГУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ СОЦІАЛЬНИХ ІНІЦІАТИВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

У сучасному суспільстві стрімко зростає роль громадянських ініціатив, соціальної взаємодії та незалежного фінансування через цифрові канали. Платформи для краудфандингу стали важливим інструментом, що дозволяє небайдужим громадянам підтримувати гуманітарні, культурні, освітні та військові проекти.

Взагалі, поняття "краудфандинг" – це форма колективного фінансування, яка передбачає добровільне надання коштів великою кількістю людей для підтримки проєктів, ідей або ініціатив через мережу Інтернет. Сам термін утворений із двох англійських слів: crowd (натовп, громада) і funding (фінансування), що буквально означає "фінансування громадою" [1].